

Warszawa, dnia 17 lutego 2003 r.

GI-DEC-DS-29/03

(dotyczy odmowy nakazania usunięcia z akt rentowych prowadzonych przez ZUS dokumentów wykorzystywanych aktualnie w postępowaniu sądowym)

DECYZJA

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r., Nr 98 poz. 1071 z późn. zm.) oraz art. 12 pkt 2 w zw. z art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie wniosku Skarżącego o nakazanie usunięcia z jego akt rentowych prowadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych opracowań biegłych sądowych i sporządzonych na ich podstawie pism z powodu pozyskania ich bez podstawy prawnej lub wyodrębnienie ich do innego zbioru, a wykorzystywanych aktualnie w postępowaniu sądowym w sprawie jego uprawnień do świadczeń z tytułu niezdolności do pracy na skutek choroby zawodowej,

odmawiam uwzględnienia wniosku.

UZASADNIENIE

Do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynął wniosek Skarżącego, o usunięcie z jego akt rentowych prowadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej ZUS, opracowań biegłych sądowych i sporządzonych na ich podstawie pism z powodu pozyskania ich bez podstawy prawnej, wykorzystywanych aktualnie w postępowaniu sądowym w sprawie jego uprawnień do świadczeń z tytułu niezdolności do pracy na skutek choroby zawodowej i "uniemożliwienie (ich) dalszego wykorzystania jako wiążących w orzecznictwie lekarskim do celów rentowych przez ZUS".

Skarżący poinformował, że ZUS pozyskał bez podstawy prawnej od Elektrowni - następcy prawnego jego byłego pracodawcy, dotyczące go opracowania biegłych sądowych, które włączył do jego akt rentowych i nadal je przetwarza. Podniósł w szczególności, iż Elektrownia "w celu uzyskania określonych korzyści ekonomicznych - przez spowodowanie zawieszenia postępowania sądowego - o zapłatę oraz zadośćuczynienie w Sądzie Okręgowym, tym samym naruszenie przysługujących mi praw materialnych wynikających z przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy ichorób zawodowych (...), należnych mi z tytułu choroby zawodowej stwierdzonej wyrokiem Sądu (...) wniosła o wszczęcie z urzędu postępowania sprawdzającego do Dyrektora Oddziału ZUS podając motywację - własną interpretację - hipotetyczny zapis na karcie 14 i 15 historii choroby, zwaną dalej H.I. - zaznaczając znajomość H.I. z kompletem akt sądowych: Sąd Wojewódzki Wydział IX Pracy (...) Jest to oczywisty bleff z obliczeniem ukierunkowanym na zmianę rodzaju świadczenia - pozbawienie świadczenia z tytułu choroby zawodowej (...), zamierzony cel uzyskano połowicznie, albowiem zostały zaniżone grupy inwalidzkie ze wskazanej II - z ogólnego stanu zdrowia i II - z tytułu choroby zawodowej na III - z ogólnego stanu zdrowia i III - z tytułu choroby zawodowej - I=II".

Na poparcie powyższych twierdzeń Skarżący przysłał kopie kilkunastu pism, dokumentujących jego starania o uzyskanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej, w tym pismo prezesa zarządu Elektrowni skierowane do dyrektora Oddziału ZUS, zawierające wniosek o wszczęcie postępowania sprawdzającego wobec Skarżącego, w uzasadnieniu podając, że "z informacji powyższych w toku sprawy z powództwa Skarżącego p-ko Elektrowni o zapłatę wynika, że u Skarżącego nastąpiło pełne

wyzdrowienie albowiem na k. 14 i 15 akt chorobowych placówki zdrowia widnieje zapis (...). Podobne zapisy widnieją w kartotece prowadzonej dla Skarżącego w Klinice Akademii Medycznej, gdzie (...) prowadzona była kontrola jego zdrowia." Jak wynika z kopii pisma załączonego do skargi, w odpowiedzi na powyższe, pismem Oddział ZUS poinformował Prezesa Zarządu Elektrowni o uzyskaniu przez Skarżącego prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Inne pisma załączone do skargi wskazują, że Skarżący odwoływał się od rozstrzygnięć ZUS w sprawie jego uprawnień do świadczeń z tytułu niezdolności do pracy. W szczególności z pisma Oddziału ZUS wynika, iż przed Sądem Apelacyjnym toczyło się między Skarżącym a Oddziałem ZUS postępowanie w sprawie jego uprawnień do renty z tytułu choroby zawodowej. Natomiast aktualnie akta rentowe Skarżącego znajdują się w Sądzie Najwyższym - Izba Administracyjna Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W tym stanie faktycznym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926), zwana dalej ustawą, określa zasady postępowania przy przetwarzaniu danych osobowych oraz prawa osób fizycznych, których dane osobowe są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych (art. 2 ust. 1 ustawy). Jedną z powyższych zasad jest przetwarzanie danych zgodnie z prawem. W szczególności oznacza to, że administrator danych - tj. podmiot decydujący o celach i środkach przetwarzania danych (co wynika z art. 7 pkt 4 ustawy), powinien wykazać się spełnieniem jednej z przesłanek przetwarzania danych. W odniesieniu do danych szczególnie chronionych, do jakich zalicza się na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy dane o stanie zdrowia, przesłanki ich przetwarzania wymienione są w przepisie art. 27 ust. 2 ustawy. Przetwarzanie danych osobowych jest dopuszczalne m.in. gdy przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony (art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy).

Zasady i tryb orzekania o świadczeniach z tytułu niezdolności do pracy, w tym o rencie z tytułu niezdolności do pracy z powodu choroby zawodowej, o którą ubiega się Skarżący, regulują przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Z przepisu art. 16 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673 z późn. zm.) wynika, że w przypadku ustalania prawa do świadczeń, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 5-8 tej ustawy (w tym renty z tytułu niezdolności do pracy - art. 6 ust. 1 pkt 6), lekarz orzecznik ustala również niezdolność do pracy oraz jej związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Stosownie natomiast do przepisu art. 17 ust. 1 powołanej ustawy, przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ustalaniu jej wysokości oraz jej wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z uwzględnieniem przepisów tej ustawy. Z przepisu art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach z FUS, wynika, że oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia innych, określonych okoliczności dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik ZUS. Orzeczenie lekarza orzecznika stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji (art. 14 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Nadzór nad wykonywaniem orzecznictwa o niezdolności do pracy sprawuje prezes ZUS (art. 14 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Organizację, szczegółowe zasady i tryb orzekania o niezdolności do pracy i sprawowania nadzoru nad wykonywaniem tego orzecznictwa określają przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy do celów rentowych (Dz. U. Nr 99, poz. 612). Stosownie do przepisu § 3 tego rozporządzenia, lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na podstawie

bezpośredniego badania osoby ubiegającej się o świadczenie i posiadanej dokumentacji (ust. 1). Lekarz orzecznik może wydać orzeczenie również bez badania osoby ubiegającej się o świadczenie, jeżeli posiadana dokumentacja jest wystarczająca do wydania orzeczenia (ust. 2). Lekarz orzecznik może, przed wydaniem orzeczenia, zlecić uzupełnienie dokumentacji, w szczególności o opinie lekarza konsultanta lub psychologa albo o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej (ust. 3). Lekarz konsultant i psycholog wydają opinie na podstawie bezpośredniego badania osoby ubiegającej się o świadczenie oraz analizy dokumentacji medycznej i zawodowej (ust. 4).

Decyzje w sprawach świadczeń wydają i świadczenia te wypłacają organy rentowe właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej, jak wynika z art. 115 ust. 1 ustawy o FUS. Na mocy przepisu art. 118 ust. 7 tej ustawy, od decyzji organu rentowego przysługują osobie zainteresowanej środki odwoławcze określone w odrębnych przepisach. Stosownie natomiast do przepisu art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.), od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Ponadto, na podstawie art. 83a wskazanej ustawy, obowiązującego od dnia 1 stycznia 2003 r., prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie (art. 83a ust. 1). Decyzje ostateczne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 83a ust. 2).

Powyższe regulacje znajdują zastosowanie również do przyznawania przez organ rentowy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z powodu innych zdarzeń niż choroba zawodowa, w tym odwoływania się przez zainteresowanego od wydanych w tej sprawie decyzji.

Mając na uwadze powyższe, stwierdzić trzeba, że ZUS przetwarza dane osobowe Skarżącego dotyczące jego stanu zdrowia, zawarte w opracowaniach lekarskich oraz sporządzonych na ich podstawie pismach, na podstawie szczególnych przepisów ustawowych, a w konsekwencji przy spełnieniu przesłanki określonej w przepisie art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych. Jednocześnie, z powołanych wyżej przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych wynika, że opinie lekarskie należą do podstawowych środków dowodowych ocenianych przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, następnie przez sądy w toku postępowania odwoławczego.

W konsekwencji, brak jest podstaw do wydania przez Generalnego Inspektora decyzji nakazującej ZUS usunięcie kwestionowanych danych osobowych, czy też wyodrębnienie ich do osobnego zbioru. Należy bowiem zauważyć, iż z przepisu art. 18 ust. 1 ustawy wynika, że Generalny Inspektor jest uprawniony do nakazania administratorowi danych, w drodze decyzji administracyjnej, przywrócenia stanu zgodnego z prawem, a w szczególności usunięcia danych osobowych, wyłącznie w razie stwierdzenia naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych.

Natomiast jeżeli Skarżący kwestionuje dokumentację medyczną, na podstawie której lekarz orzecznik ZUS orzekał o stanie jego zdrowia - z punktu widzenia ewentualnie niezgodnego z obowiązującymi przepisami trybu jej pozyskania od Elektrowni oraz prawdziwości stwierdzonych w niej okoliczności, a także nie zgadza się ze sporządzonymi w toku postępowania w oparciu o nią pismami, może skorzystać ze wskazanych wyżej środków zaskarżenia, służących przywróceniu stanu zgodnego z prawem w orzecznictwie ZUS.

Należy przy tym zauważyć, że powyższe stanowisko pozwala zapobiec ingerencji Generalnego Inspektora w funkcjonowanie orzecznictwa z zakresu ubezpieczeń społecznych. Generalny Inspektor nie może bowiem podejmować czynności dotyczących postępowań prowadzonych przez inne organy na podstawie właściwych przepisów prawa. Powyższe znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Naczelnego

Sądu Administracyjnego. W wyroku z dnia 2 marca 2001 r. (sygn. akt II SA 401/00) NSA stwierdził: "Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych nie jest organem kontrolującym ani nadzorującym prawidłowość stosowania prawa materialnego i procesowego w sprawach należących do właściwości innych organów, służb czy sądów, których orzeczenia podlegają ocenom w toku instancji czy w inny sposób określony odpowiednimi procedurami." Podkreślić przy tym należy, że wydanie przez Generalnego Inspektora wobec ZUS decyzji administracyjnej, w zakresie objętym wnioskiem Skarżącego, stanowiłoby naruszenie zasady wyłącznej kompetencji sądów do sprawowania wymiaru sprawiedliwości, wyrażonej w przepisie art. 175 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483).